

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-07-000 312
Бања Лука, 7.5.2008. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића као председника вијећа, Виоланде Шубарић и Горјане Попадић као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Д. К. из Л., којег заступа Р. М., адвокат из Б.Л., против тужених Н. Ш. и Н. К. из М., које заступа Б. К., адвокат из Б.Л., ради утврђења и противтужитеља Н. Ш. и Н. К., против противтуженог Д. К., ради утврђења и престанка узнемиравања, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-06-001 372 од 4.12.2006. године, на сједници одржаној 7.5.2008. године донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Ревизија се уважава, укида се пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-06-001 372 од 4.12.2006. године у дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву тужитеља и предмет враћа другостепеном суду на поновно суђење.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број П-1157/05 од 27.6.2006. године одбијен је као неоснован тужбени захтјев тужитеља Д. К. (даље: тужитељ) за утврђење ништавости уговора о поклону број 9234/00 од 7.12.2000. године са Анексом број ОВ-2058/01 од 26.3.2001. године закључен између Н. Ш. (даље: првотужена) као поклонодавца и Н. К. (даље: друготужени) као поклонопримца и захтјев да се тужитељ на основу ове пресуде у земљишним књигама упише са 1/1 дијела по основу имовине стечене у браку са првотуженом као и да се туженима наложи да предметне некретнине предају у посјед тужитељу. Усвојен је противтужбени захтјев противтужитеља и утврђено да противтужени Д. К. нема право власништва на некретнинама уписаним у зк. ул. бр. 457 и зк. ул. 469 КО М. и исти обавезује да престане узнемиравати садашњег власника наведених некретнина уз обавезу да противтужитељима надокнади трошкове поступка у износу од 6.220,00 КМ са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-06-001 372 од 4.12.2006. године жалба тужитеља је дјелимично уважена, првостепена пресуда укинута у досуђујућем дијелу којим је одлучено о противтужбеном захтјеву и о захтјеву за накнаду трошкова парничног поступка, те одбијајућем дијелу којим је одлучено о захтјеву тужитеља за накнаду трошкова парничног поступка и предмет у том дијелу враћен првостепеном суду на поновно суђење. Жалба тужитеља је одбијена и првостепена пресуда

потврђена у одбијајућем дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву тужитеља.

Благовремено изјављеном ревизијом тужитељ побија другостепену пресуду у дијелу којим је одлучено о тужбеном захтјеву из разлога прописаних одредбом члана 240. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05 и 63/07, даље: ЗПП), с приједлогом да се пресуда у побијаном дијелу преиначи и усвоји његов тужбени захтјев.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља за утврђење да је ништав уговор о поклону број 9234/00 од 7.12.2000. године са Анексом број ОВ-2058/01 од 26.3.2001. године закључен између првотужене као поклонодавца и друготуженог као поклонопримца, слиједом чега је ништав и упис права власништва друготуженог са 1/1 дијела на некретнинама уписаним у зк. ул. 469 и 457 КО М., те ПЛ 358 КО М., као и захтјев да се тужитељ по основу стицања у браку са Н. Ш. упише као власник наведених некретнина у земљишној књизи са 1/1 дијела, те захтјев да му тужени предметне некретнине предају у посјед и противтужбени захтјев Н. Ш. и Н. К. за утврђење да противтужени Д. К. нема право власништва на предметним некретнинама, те да се обавезе да престане узнемиравати садашњег власника ових некретнина Н. К.

Првостепени суд је своју пресуду засновао на слиједећим чињеничним утврђењима: да су предмет спора у овој парници кч. 318/23 ораница С. њ. кућа и зграда, двориште, њива и воћњак површине 1.850 м² уписана у зк. ул. 469 КО М. (по новом премјеру кч. 215/4 и 216/8 у пл. 539 КО М.) те кч. 318/22 С. њ. ораница површине 1.916 м² уписана у зк. ул. 342 КО М. (по новом премјеру кч. 215/3 и 216/7 уписане у пл. 358 КО М.); да је кч. 318/23 била уписана као власништво првотужене на темељу уговора о поклону закљученог са њеном мајком као поклонодавцем, а кч. 318/22 на темељу уговора о поклону закљученог са њеним братом Б. Ш. 1986. године; да је на кч. 318/23 у љето 1985. године за 21 дан саграђен, на темељу одобрења за градњу којег је прибавила првотужена током 1983. и 1984. године, пословно стамбени објекат величине 10 x 8 м који се састоји од пословног простора у приземљу и стамбеног простора на спрату, који није уписан у земљишну књигу већ је ванкњижно власништво; да су тужитељ и првотужена закључили брак 22.6.1986. године и да је фактички брачна заједница странака престала 1989. године, а да се прије тога у децембру 1979. године родило њихово дијете Н. К. (овдје друготужени); да је уговорима о поклону од 4.8.1986. године првотужена пренијела на тужитеља 1/2 дијела сувласништва свих спорних некретнина; да су ти уговори опозвани правоснажном пресудом О. с. у Б. Л. број П-9704/99 од 10.3.2003. године, која је потврђена пресудом О. с. у Б. Л. број Гж-1303/03, темељем којих је првотужена поновно била уписана као искључиви власник свих спорних некретнина; да је уговором о поклону од 7.12.2000. године и Анексом уговора од 26.3.2001. године предметне некретнине поклонила друготуженом. Претходни брак тужитеља разведен је 1981. године; тужитељ је имао у власништву стан у Б. у улици ...у којој су једно вријеме становали тужени, а који је тужитељ продао у

децембру 1984. године; да је 1984. године подигао и кредит код Б. Б.; да су тужени од 1984. године становали у стану који је у Б. добила на кориштење првотужена од предузећа у којем је била запослена; да су тужитељ и првотужена били запослени у предузећу И. З. и то тужитељ до фебруара 1985. године, а првотужена до 1987. године и да су парничне странке након закључења брака тужитеља и првотужене 1986. године прешле да живе у спорну кућу у М.

На основу ових утврђења првостепени суд је закључио да је спорно земљиште искључиво власништво првотужене, да је спорна кућа изграђена у већем дијелу прије него што је првотужена засновала ванбрачну заједницу са тужитељем, да тужитељ није доказао да је улагао средства и рад у спорни пословно – стамбени објекат, па да стога нема основа за утврђење његовог права власништва на предметним некретнинама по члану 22. Закона о својинско правним односима („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 и 36/90, те „Службени гласник РС“ број 38/03, даље: ЗОСПО). Ово су разлози које је првостепени суд узео за основ одбијања тужбеног захтјева и усвајања противтужбеног захтјева у овој парници.

Другостепени суд је, након заказане расправе ради поновног извођења већ изведених доказа, закључио да нема основа за утврђење права власништва тужитеља на предметним некретнинама ни по одредби члана 18. ЗОСПО, нити по одредби члана 270. т. 5. Породичног Закона РС („Службени гласник РС“ број 54/02 – даље: ПЗ), па је у дијелу одлуке о тужбеном захтјеву потврдио првостепену пресуду оцјењујући прихватљивим изјаве првотужене и свједока Б. Ш. да је спорна кућа грађена прије заснивања ванбрачне заједнице тужитеља и првотужене, а усвајањем жалбе тужитеља укинуо одлуку о противтужбеном захтјеву због повреда одредаба парничног поступка.

По оцјени овог ревизијског суда ревидент основано указује да је побијана пресуда заснована на повредама одредаба парничног поступка.

Наиме, у овом ревизијском поступку тужитељ указује да су нижестепени судови приликом оцјене изјава првотужене и свједока Б. Ш., па и осталих изведених доказа, поступили супротно основним принципима процесног права који се односе на слободно судијско увјерење у оцјени доказа, чиме су повриједили одредбу члана 8. ЗПП.

Према одредби члана 8. ЗПП-а суд на основу слободне оцјене доказа одлучује које ће чињенице узети за доказане, тако што ће сваки доказ засебно и све доказе заједно оцијенити савјесно и брижљиво.

Одредбом наведеног члана дефинисано је начело слободне оцјене доказа, као основни метод утврђивања истине у парничном поступку, те као метод поступања суда приликом оцјене изведених доказа. Начело слободне оцјене доказа или слободног судијског увјерења карактерише одсутност законом утврђених правила о избору доказа, о рангирању доказа према доказној снази и о начину испитивања појединог доказа. Стога суд према специфичностима конкретног случаја и резултатима доказног поступка слободно, без формалног ограничења, оцјењује изведене доказе и формира своје увјерење о доказаним и о

недоказаним чињеницама по правилима логике и психологије. Слободна оцјена доказа подразумијева и слободно одлучивање суда које ће доказе дозволити да странка изведе ради утврђивања одлучних чињеница.

Међутим, слободна оцјена доказа не значи апсолутну слободу суда у оцјени доказне снаге изведених доказа, односно арбитрарност. Судска оцјена доказа налаже потребу обезбјеђења против злоупотребе слободе која суду припада по том начелу. Гаранција да ће суд непристрано оцијенити доказе лежи, поред осталих гаранција објективног суђења, и у његовој дужности да за своју оцјену изнесе разлоге у одлуци. Суд треба да у образложењу пресуде наведе зашто је једном доказном средством поклатио вјеру, а другом није. Закон оставља суду да резултат изведених доказа, па и изјаве саслушаних странака и свједока, оцијени према свом општем животном искуству и знању, примјењујући ставове психологије и логике.

Према томе, суд спорне чињенице узима за доказане само ако је оцјеном доказа дошао до увјерења да је тврдња којом је она изнесена истинита и обрнуто, спорна чињеница није доказана ако суд то увјерење није стекао или у њено постојање више или мање сумња, или је дошао до увјерења о њеном непостојању. Дакле, изведене доказе суд оцјењује по слободном увјерењу, али је стечено увјерење дужан оправдати увјерљивим и логичним разлозима утемељеним на правилима логике, психологије, других наука и општег искуства, те разлози за одређено судијско увјерење морају бити објективно прихватљиви, како би се могло провјерити има ли тако увјерење правну и чињеничну основу.

Другостепени суд у образложењу пресуде, оцјењујући изјаве тужитеља, првотужене и свједока Б. Ш., између осталог, наводи да су у цјелости прихватљиве изјаве првотужене потврђене исказом свједока Б. Ш. о томе да је првотужена започела са изградњом предметне куће прије заснивања ванбрачне заједнице с тужитељем, те након тога изводи закључак да се не ради о стицању стамбено – пословног објекта у ванбрачној заједници у циљу закључења брака.

Разлози другостепеног суда о оцјени наведених доказа, за сада се не могу прихватити правилним, јер немају чињеничног основа у спису предмета, на шта ревидент основано указује. Наиме, ревидент основано указује на разлике у изјавама првотужене и свједока Б. Ш. у другим парницама које су водиле парничне странке (предмети број П-9704/99, П-932/95, П-699/00), о којима другостепени суд није дао никакве разлоге. Поред тога, другостепени суд није цијенио ни изјаву првотужене дату у предметној парници дана 16.11.1993. године, па ни чињеничне наводе тужбе коју је она поднијела 26.4.1990. године под бројем П-623/90, којом је поставила противтужбени захтјев у овој парници (та парница спојена је рјешењем од 26.12.1990. године са парницом по тужби тужитеља под бројем 902/90, а током поступка преиначила је противтужбени захтјев).

Стога тужитељ основано у ревизији, као и у жалби, указује на пропусте суда да да увјерљиве и логичне разлоге у оцјени изведених доказа, којим би се могло повјеровати и који би имали чињеничну основу у предметном спису, те на начин који би омогућио овом суду да изврши контролу њихове оцјене.

Имајући у виду наведено произлази да је другостепени суд учинио повреду одредаба парничног поступка као ревизиони разлог из одредбе члана 240. т. 1. ЗПП, који је основ за укидање пресуде из члана 249. ст. 1. истог Закона.

Одлука о тужбеном захтјеву зависит ће од утврђења да ли је градња спорног објекта вршена у вријеме трајања ванбрачне заједнице тужитеља и првотужене или није, да ли је између њих постојао договор о заједничкој изградњи спорног објекта или није, и коначно од учешћа тужитеља у изградњи својим средствима и радом.

Због наведеног ревизија тужитеља је уважена и другостепена пресуда у побијаном дијелу укинута, те одлучено да се предмет врати истом суду на поновно суђење, тако да тај суд отклони указане недостатке.

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић